

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput X. Circumstantiæ adjunctæ primo mandato idipsum ostendunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

CAPUT IX.

Præter hæc tenor ipse verborum primi mandati, ostendit Deum omni vitâ, opere & actione diligendum.

92 **V**erba namque ista, quibus mandatum illud exprimitur: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota mente, ex tota anima, ex tota fortitudine, ex omnibus viribus tuis*, ad omnes homines, etiam simplices & idiotas prolata, accipienda sunt non solum prout Sancti communiter ea accipiunt (uti vidimus c. 5.) sed etiam prout dicti simplices, scholasticæque subtilitatis expertes (quorum numerus est longè maximus) accipere solent, in sensu utique simplici, plano, & naturali. Atqui hoc modo accepta significant quod Deum diligere nos oporteat *toto corde*, id est, omni motu & affectu cordis nostri; *totâ mente*, id est, omni cogitatione nostrâ; *totâ animâ, & omnibus viribus nostris*, id est, omni actu nostro deliberato, interiori & exteriori; atque adeo omnem motum & affectum cordis nostri, omnem cogitationem nostram, omnemque actum nostrum, interiorem exterioremque, vel esse debere Dei dilectionem, vel ad eam referri, sive ex ea procedere. Iste quippe sensus adeo planus est, & naturalis, ut verba illa primi mandati simplicibus nequeant planius & naturalius explicari, quam sensu proximè dicto. Quid enim planius & naturalius, quam dicere, quod Deus, dum diligi vult *toto corde*, non patitur ullum interiorem motum, seu affectum cordis, à sui dilectione vacare? cum hoc ipso quod aliquis motus, seu affectus cordis, à Dei dilectione vacat, aliquam creaturam amando, non propter Deum; cor pro illa parte dividatur, partemque illius creaturæ occupet; nec proinde *toto corde*, id est, integro & indiviso, sed in alicujus creaturæ amore pro parte diviso, Deus diligitur.

93 Sed & planissimus naturalissimusque sensus est, *toto corde*, id est, *totâ voluntate*. Cum igitur voluntas sit principium omnium affectuum spiritualium, sicut cor principium est omnium motuum corporalium: qui Deum omni affectu spirituali non diligit, Deum totâ voluntate, sensu naturali & plano, non diligit.

94 Denique Deus, hoc ipso quod diligi vult *ex tota mente, ex tota anima, ex tota fortitudine, ex omnibus viribus*, omnes operationes nostras intellectuales, animales, exteriores, in amorem suum dirigi vult. Quandoquidem & cor & mens, & anima & fortitudo, & virtus, seu vires, ibi sensu plano & naturali accipiuntur non in actu primo, sed secundo, pro motu & operatione cordis, mentis, animæ, fortitudinis & virtutis, seu virium nostrarum. Proinde *ly ex toto*, seu omni corde, in sensu plano & naturali, idem est,

quod ex tota, seu omni operatione mentis, & virtutis nostræ. Quia enim tria sunt principia actuum, quæ moventur à voluntate (ait S. Thomas 2. 2. q. 44. a. 5.) scilicet intellectus, qui significatur per mentem; vis appetitiva interior, quæ significatur per animam; & vis executiva exterior, quæ significatur per fortitudinem, seu virtutem, seu vires, hoc ipso quod Deus diligi vult totâ mente, totâ animâ, totâ fortitudine & virtute; diligi vult toto intellectu, totâ vi appetitivâ interiore, & totâ vi executivâ exteriori. Quomodo verò *ly toto intellectu* simpliciter, planius & naturalius exponi potest, quam dicendo, id est, omni intellectus operatione; & idem est proportionaliter de *ly totâ vi appetitivâ interiore, & totâ vi executivâ exteriori*, id est, omni operatione utriusque. Sicut ergo per *totum cor* S. Doctor ibidem simpliciter & de plano intelligit totam nostram intentionem, seu voluntatis nostræ affectionem; sic per *totam mentem, totam animam, totam virtutem*, simpliciter & de plano intelligitur tota, seu omnis operatio intellectus, appetitus interioris, & vis exterioris exequentis. Denique sicut Deus, dum diligi vult *toto corde*, seu totâ voluntate, sensu plano & simplici præcipit nobis ut *tota nostra intentio*, seu voluntatis affectio, feratur in Deum, ut S. Doctor ait ibid. sic dum vult diligi *toto intellectu, totâ animâ, totâ virtute*, præcipit ut tota, seu omnis operatio nostri intellectus, appetitus interioris, & facultatis executricis exterioris, feratur in Deum, id est, in Dei amorem dirigatur.

CAPUT X.

Circumstantiæ adjunctæ primo mandato idipsam ostendunt.

95 **U**T quid enim post mandati expressionem, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, &c.* facer textus Deuteronom. 6. immediatè subjungit: *Eruntque verba, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo... & meditaberis in eis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens, atque confurgens, & ligabis ea quasi signum in manu tua... & movebuntur inter oculos tuos. Ut quid (inquam) verba illa, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c. semper versari voluit ante oculos nostros, sive inter sedendum, sive inter ambulandum, sive inter dormiendum, sive inter confurgendum, &c. nisi ad significandum, quod semper in scopum divinæ dilectionis collimare nos oporteat, eaque dirigi debeat oculus mentis nostræ, sive dum sedemus, sive dum ambulamus, sive dum dormimus, sive dum confurgimus? Ut quid addit, & ligabis ea quasi signum in manu tua, &c. nisi ad designandum, quod quodcumque facimus, ex ejusdem dilectionis intentione, seu directione facere debeamus? Nulla profectò hujus ratio simplicior, planior*

& naturaliter adferri potest; nulla proinde verior. Unde enim in expositione hujus præcepti tot damnati prodierunt errores, nisi ex hoc quòd circa illud *modus opinandi irrefsit alienus omnino ab evangelica simplicitate*, prout Alexander VII. conqueritur in præmio Decreti sui de 24. Septemb. 1665.?

CAPUT XI.

Allatum sensum primi maximeque mandati legitimum esse constat non solum ex eo quòd contextus, circumstantiaque illius, & communis Patrum consensus, ostendunt sensum illum esse intentum à Spiritu sancto; sed & amplius ex eo quòd alii sacri textus, eandem rem tractantes, eundem confirmant.

96 **A**rgumenta cap. 5. 6. 7. 8. 9. & 10. producta satis superque ostendunt, Deum propter se dilectum, esse debere finem omnis deliberati amoris & actus nostri, Deumque omni parte vitæ nostræ moralis propter se finaliter diligendum esse; cætera finaliter propter ipsum. Istumque esse genuinum, planum & naturalem, adeoque legitimum sensum primi maximeque mandati. Cùm legitimus sensus documentorum, in sacris Litteris traditorum, ille sit quem contextus, sermonisque circumstantiæ, & communis Patrum consensus, ostendunt intentum esse à Spiritu sancto, ut constat ex regula 3. interpretandi S. Scripturam, Prolegomeno 3. n. 98. tradita.

97 Ubertioris tamen doctrinæ gratiâ, lubet id rursum demonstrare ex regula 4. n. 99. ibidem exhibita, quòd utique, dum disceptatio est de pluribus sacrorum verborum sensibus, præ alio tenendus sit ille, quem confirmant alii sacri textus, eandem rem pertractantes. Præfatum verò sensum primi mandati complures alii sacri textus confirmant. Quia, ut eum omni ex parte manifestum faceret Spiritus sanctus, pluribus aliis sacris Eloquiis, partim figuratis, partim apertis, planis & expressis, ipsum dignatus est illustrare.

98 Atque imprimis duobus figuratis. In veteri quippe Testamento (sub quo, Apostolo teste 1. Cor. 10. omnia in figura contingebant illis) Levitici 6. præcepit, dicens: *Ignis in altari meo semper ardebit. . . Ignis isto est perpetuus, qui numquam deficiet in altari.* Quem ignem Deus ibi designare voluit, nisi illum (uti SS. Patres & Interpretes passim intelligunt) de quo Christus Luc. 12. *Ignem veni mittere in terram, ignem utique charitatis?* Unde Cornelius à Lapide in eum Levitici locum, post Radulphum, fatetur per ignem illum significari charitatem. Per altare cor nostrum significari, post Origenem Homil. 4. in Levit. & Gregorium proximè referendum, omnes sacri Interpretes pariter conveniunt. Quid igitur designare voluit Spiritus sanctus, dum in veteri lege præcepit ignem in altari semper ardere, & numquam deficere, nisi quòd homo Christianus semper

ardere debeat igne charitatis, seu divini amoris, nec ullo momento vitæ moralis ab eo deficere, sed eo omnes deliberatos motus, affectus & effectus suos accendere, seu dirigere?

Ille namque est planus & obvius istius figuræ sensus tropologicus, quem non sacri duntaxat Interpretes tradunt, Lovinus, Radulphus, Salvator de Leon in cap. 3. Eccl. verum etiam SS. Patres, quos inter D. Gregorius l. 25. Moral. c. 7. *Altare Dei* (inquit) *est cor nostrum, in quo jubetur ignis semper ardere: quia necesse est ex illo charitatis flammam ad Deum indefinenter ascendere.* “Illa ergo perpetuitas ignis” (ait Salvator de Leon) “convenit procul dubio nostræ sententiæ, quæ (juxta illud Eccl. 13. *Omni viâ tuâ dilige Deum*)” “prædicat dilectionem Dei per omnem vitam. Nulla enim remissio debet esse in Dei amore; semper autem ignis amoris ardere debet in corde. . . Si enim virgines illæ Vestales covebant ignem sacrum, non patientes illum ullo modo extingui; & si aliquando propter earum negligentiam, aut incuriam, extinguerebatur, puniebantur, & novum ignem incedebant; quare nos ignem amoris Dei corda nostra inflammantem extingui patimur?”

Alter textus figuratus habetur Levit. ult. ubi sic: *Omnis æstimatio sicuti sicuti sicuti ponderabitur.* Per sicuti Sanctuarii, divini amoris significatur affectus. Ut enim ait S. Thomas Villanovanus serm. 1. in Domin. 17. post Pentecosten, *hic est ille sicuti Sanctuarii, quo omnia ponderantur. Et sicuti sicuti in illo mystico; ita fit in hoc vero (quod præfigurabatur) Sanctuario: omnia donaria sicuti amoris ponderantur. . . Hoc igitur nunc maxime cura. . . ut isto sicuti non careas, ut hoc dilectionis thesauro abundes. . . vacuum enim & otiosum est omne tempus, quod in hoc non expenditur.*

Figurâ proinde illâ significatur, omnem æstimationem cujuscumque affectionis, cogitationis & actionis nostræ, & cujuscumque partis vel momenti vitæ nostræ, cujuscumque etiam functionis, dignitatis & officii, appendendam ad stateram amoris divini, & secundum eam ponderandam: ita ut nihil necessarium vel supervacaneum, nihil utile vel inutile, nihil omni ex parte bonum vel malum, nihil grande vel parvum, nihil sublime vel vile sit æstimandum, nisi quatenus ad Dei amorem aliquid vel nihil, plus minusve prodest, vel obest. Illum etiam vitæ statum, illam conditionem, illas functiones, illas actiones & operationes, coram Deo & hominibus habentibus Spiritum Dei, in tantum esse in pretio, in quantum Dei amorem promoveant, licet ab hominibus sæculi hujus vilipendantur. Illas econtrâ actiones, functiones, &c. coram Deo viles, abjectas, vacuas, otiosas, & absque pretio esse, quæ Dei amorem impediunt, vel diminuant, vel amore Dei vacuæ sunt, tametsi in pretio sint apud homines sæculi.

Denique